

ชุดการเรียนรู้

เรื่อง การศึกษาประวัติศาสตร์และพัฒนารองแห่งอารยธรรม

ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

รายวิชา ประวัติศาสตร์ 1 รหัสวิชา ส21102

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ชุดที่

1

เรื่อง การนับเวลาและช่วงเวลาประวัติศาสตร์

ชนาธิชา ชีโพธิ์

ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะ ชำนาญการพิเศษ

โรงเรียนโยธินนุกูล

เทศบาลตำบลหนองไผ่ล้อม อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย

คำนำ

ชุดการเรียนรู้ เรื่อง การศึกษาประวัติศาสตร์และการพัฒนาของแหล่งอารยธรรมในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นเพื่อเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เนื้อหาที่ศึกษาเป็นเรื่องการนับเวลาและช่วงเวลาประวัติศาสตร์ ยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ วิธีการและหลักฐานทางประวัติศาสตร์ พัฒนาการของประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ความร่วมมือและการรวมกลุ่มของประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้จากประสบการณ์ตรง

ชุดการเรียนรู้ เรื่อง การนับเวลาและช่วงเวลาประวัติศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ได้จัดทำขึ้นเพื่อมุ่งเน้นให้ชุดการเรียนรู้ดังกล่าวสามารถพัฒนาการเรียนการสอน และมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เรียนรู้เกี่ยวกับความสำคัญของเวลาและช่วงเวลา การนับและการเปรียบเทียบศักราชแบบต่าง ๆ ตัวอย่างการใช้เวลา ช่วงเวลา และยุคสมัยที่ปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ไทยโดยเน้นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ที่ผู้เรียนเป็นผู้กระทำโดยฝึกผ่านกระบวนการทำงานร่วมกัน

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า เนื้อหา สื่อ ตลอดจนข้อมูลต่าง ๆ ที่ผู้วิจัยได้รวบรวมไว้ในชุดการเรียนรู้นี้คงเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนและครู ในการพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอน ให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้เป็นอย่างดี

ชนาธินาถ ชีโพธิ์

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	๖
มาตรฐานการเรียนรู้ จุดประสงค์การเรียนรู้	1
ผังมโนทัศน์	2
ขั้นตอนการเรียนรู้	3
คำแนะนำสำหรับนักเรียน	4
แบบทดสอบก่อนเรียน	5
เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียน	7
ศูนย์การเรียนรู้ที่ 1	8
ศูนย์การเรียนรู้ที่ 2	18
ศูนย์การเรียนรู้ที่ 3	30
ศูนย์สำรอง	38
แบบทดสอบหลังเรียน	42
เฉลยแบบทดสอบหลังเรียน	44
บรรณานุกรม	45
แหล่งที่มาของภาพ	46

ชุดการเรียนรู้

เรื่อง การศึกษาประวัติศาสตร์และพัฒนาการของแหล่งอารยธรรม
ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ชุดที่ 1 การนับเวลาและช่วงเวลาประวัติศาสตร์

มาตรฐาน ส 4.1 เข้าใจความหมาย ความสำคัญของเวลา และยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ สามารถ
ใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ

ตัวชี้วัด

- ส 4.1 ม. 1/1 วิเคราะห์ความสำคัญของเวลาในการศึกษาประวัติศาสตร์
- ส 4.1 ม. 1/2 เทียบศักราชระบบต่าง ๆ ที่ใช้ศึกษาประวัติศาสตร์
- ส 4.1 ม. 1/3 นำวิธีการทางประวัติศาสตร์มาใช้ศึกษาเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์

1. นักเรียนวิเคราะห์ความสำคัญของเวลาในการศึกษาประวัติศาสตร์
2. นักเรียนสามารถเทียบศักราชระบบต่าง ๆ ที่ใช้ในการศึกษาประวัติศาสตร์
3. นักเรียนสามารถอธิบายตัวอย่างการใช้เวลา ช่วงเวลา และยุคสมัยที่ปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ไทย

ชุดการเรียนรู้

เรื่อง การศึกษาประวัติศาสตร์และพัฒนาการของแหล่งอารยธรรม
ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ชุดที่ 1 การนับเวลาและช่วงเวลาประวัติศาสตร์

ศูนย์การเรียนรู้ที่ 1

ความสำคัญของเวลาและช่วงเวลา

การนับเวลาและช่วงเวลา ประวัติศาสตร์

ศูนย์การเรียนรู้ที่ 2

การนับและการเปรียบเทียบศักราช
แบบต่าง ๆ

ศูนย์การเรียนรู้ที่ 3

ตัวอย่างการใช้เวลา ช่วงเวลา และยุค
สมัยที่ปรากฏในหลักฐานทาง
ประวัติศาสตร์ไทย

ชุดการเรียนรู้

เรื่อง การศึกษาประวัติศาสตร์และพัฒนาการของแหล่งอารยธรรม
ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ชุดที่ 1 การนับเวลาและช่วงเวลาประวัติศาสตร์

1. อ่านคำแนะนำและบัตรคำสั่ง

2. ทำแบบทดสอบก่อนเรียน

3. ศึกษาบทเรียนและทำกิจกรรมในศูนย์การเรียนรู้ 3 ศูนย์
ศูนย์การเรียนรู้ที่ 1 ความสำคัญของเวลาและช่วงเวลา
ศูนย์การเรียนรู้ที่ 2 การนับและการเปรียบเทียบสักราชแบบต่าง ๆ
ศูนย์การเรียนรู้ที่ 3 ตัวอย่างการใช้เวลา ช่วงเวลา และยุคสมัยที่
ปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ไทย

4. ทำแบบทดสอบหลังเรียน

ไม่ผ่านเกณฑ์

การประเมินผล

ผ่านเกณฑ์

ศึกษาชุดที่ 2 ถัดไป

คำแนะนำสำหรับนักเรียน

1. ชุดการเรียนรู้ ชุดที่ 1 ใช้เวลา 2 ชั่วโมง

2. นักเรียนแบ่งกลุ่ม เลือกประธาน กรรมการ และเลขานุการกลุ่มและตำแหน่งต่าง ๆ เพื่อแบ่งหน้าที่รับผิดชอบ

3. ตัวแทนกลุ่มแจกแบบฝึกปฏิบัติประจำศูนย์การเรียนรู้ที่ 1, 2 และ 3 ให้กับสมาชิก

4. ในแต่ละศูนย์การเรียนรู้ นักเรียนจะได้รับซองเอกสารและอุปกรณ์ประกอบกิจกรรมจากครูดังนี้

4.1 คำแนะนำ

4.2 บัตรคำสั่ง

4.3 บัตรเนื้อหา

4.4 บัตรกิจกรรม

4.5 บัตรเฉลยกิจกรรม

4.6 บัตรคำถาม

4.7 บัตรเฉลยคำถาม

4.8 แบบฝึกปฏิบัติ

5. นักเรียนมีเวลาสำหรับการปฏิบัติกิจกรรมในศูนย์การเรียนรู้ ศูนย์การเรียนรู้ละ 40 นาที

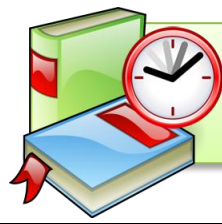
6. กิจกรรมที่นักเรียนต้องปฏิบัติ

6.1 ก่อนศึกษาชุดการเรียนรู้นี้ นักเรียนต้องอ่านคู่มือการใช้ชุดการเรียนรู้และปฏิบัติตามกิจกรรมตามลำดับขั้นตอนด้วยความตั้งใจ

6.2 ขณะศึกษาชุดการเรียนรู้นี้ นักเรียนต้องปฏิบัติกิจกรรม และสังเกตจากบัตรคำสั่ง บัตรเนื้อหา บัตรกิจกรรม และบัตรคำถาม ตามลำดับ

6.3 นักเรียนตอบคำถามลงในแบบฝึกปฏิบัติที่ครูแจกให้

7. การประเมินผลหลังเรียน เมื่อนักเรียนปฏิบัติกิจกรรมตามกำหนดจบแล้ว ครูผู้สอนจะประเมินผลจากแบบทดสอบหลังเรียน ชุดที่ 1

แบบทดสอบก่อนเรียน

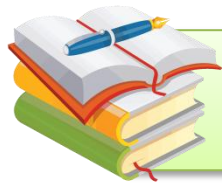
รายวิชา ประวัติศาสตร์ 1	เรื่อง การศึกษาประวัติศาสตร์และพัฒนาการของแหล่งอารยธรรมในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
รหัสวิชา ส21102	
ชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1	ชุดที่ 1 การนับเวลาและช่วงเวลาประวัติศาสตร์

คำชี้แจง ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียวโดยทำเครื่องหมายกากบาท (×) ลงในกระดาษคำตอบ

- ข้อใดมีความสำคัญและเกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตของคนเรา
 - วันและเดือน
 - เวลาและปี
 - สถานที่ วัน เดือน
 - วันและเวลา
- ช่วงเวลา เช่น ศักราช วัน เดือน ปี ชั่วโมง นาที ยุค สมัย มีไว้เพื่อวัตถุประสงค์ในข้อใด
 - เพื่อให้รู้ว่ามีเหตุการณ์ใดเกิดขึ้นบ้าง
 - เพื่อให้รู้ว่ามีเหตุการณ์นั้นเกิดขึ้นเมื่อใด
 - เพื่อให้รู้ว่ามีเหตุการณ์นั้นมีความสำคัญอย่างไร
 - เพื่อสามารถเปรียบเทียบช่วงเวลาของการเกิดเหตุการณ์นั้น ๆ
- เวลาและช่วงเวลาทางประวัติศาสตร์มิได้หมายถึงเฉพาะเวลาและช่วงเวลาที่เห็นหรือแปลออกมาเป็นตัวเลข แต่ยังหมายรวมถึงสิ่งใด
 - สภาพภูมิศาสตร์
 - ระบอบการปกครอง
 - ปัจจัยแวดล้อมต่าง ๆ ของสังคมนั้นในขณะนั้น
 - สิ่งที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของมนุษย์ในสังคมนั้น ณ เวลาใดเวลาหนึ่ง
- ข้อใดเป็นการบอกเวลาในประวัติศาสตร์
 - อาณาจักรล้านนาเจริญสูงสุดในสมัยพระเจ้าติโลกราช
 - พ่อขุนรามคำแหงมหาราชประดิษฐ์อักษรไทยเมื่อ พ.ศ. 1826
 - อาณาจักรขอมรุ่งเรืองขึ้นในสมัยพระเจ้าอโศกมหาราช (พ.ศ. 1159-1169)
 - สมัยธนบุรี ตั้งแต่ พ.ศ. 2310-2325 เป็นสมัยของการฟื้นฟูบ้านเมืองหลังเสียกรุงศรีอยุธยา

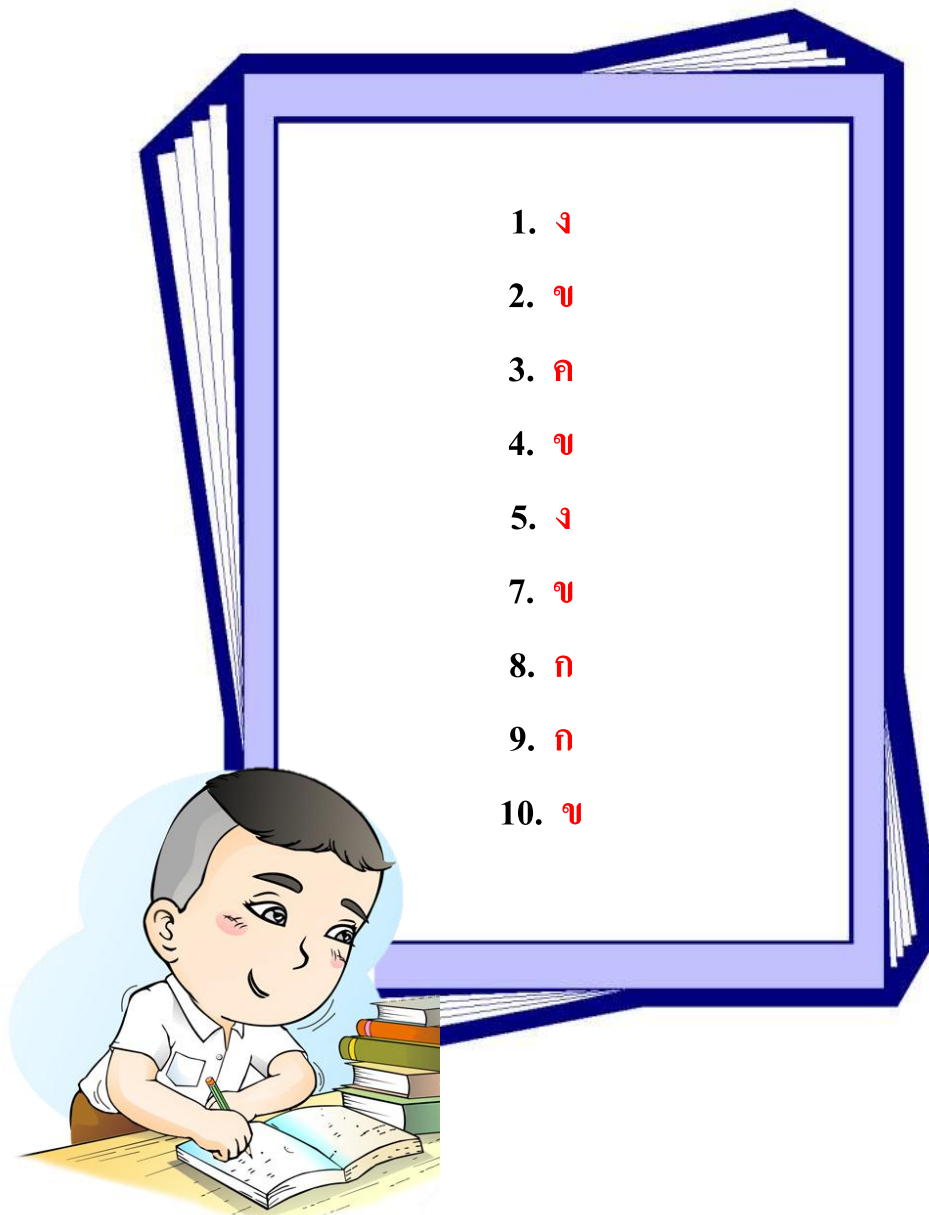

5. ข้อใดไม่ใช่การบอกช่วงเวลาในประวัติศาสตร์
 - ก. ในช่วง พ.ศ.1835-1840 สุโขทัยส่งคณะทูตพร้อมเครื่องบรรณาการไปจีน
 - ข. อาณาจักรโคตรบูรณ (พุทธศตวรรษที่ 12 – 16) มีศูนย์กลางอยู่ที่นครพนม
 - ค. สุโขทัยตกเป็นเมืองขึ้นของอยุธยาซึ่งตรงกับสมัยพระอินราชา (พ.ศ. 1952-1967)
 - ง. ใน พ.ศ. 1999 มีการใช้เงิน “บาท” เป็นเงินตราสำหรับเป็นสื่อกลางใช้แลกเปลี่ยน
6. ข้อใดไม่ใช่ความสำคัญของเวลาและช่วงเวลา
 - ก. บอกให้รู้ว่าเหตุการณ์ต่าง ๆ เกิดขึ้นหรือสิ้นสุดในเวลาใด ช่วงเวลาใด
 - ข. บอกให้รู้ว่าเหตุการณ์ต่าง ๆ เกิดขึ้นมานานเท่าใดแล้วเมื่อนับถึงปัจจุบัน
 - ค. บอกให้รู้ว่าเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในเวลานั้นเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง
 - ง. บอกให้รู้ว่าเหตุการณ์ต่าง ๆ เหตุการณ์ใดเกิดขึ้นก่อน-หลังเมื่อเปรียบเทียบกับเหตุการณ์อื่น
7. การนับเวลาแบบจันทรคติมีลักษณะตามข้อใด
 - ก. วันทางจันทรคติในเดือนหนึ่ง ๆ มี 31 วัน
 - ข. วันทางจันทรคตินับเป็นวันขึ้นก็ค่ำหรือวันแรมก็ค่ำ
 - ค. จันทรคตินับวันและเดือนโดยถือตำแหน่งดวงอาทิตย์เป็นหลัก
 - ง. เดือนทางจันทรคติมี 12 เดือน คือ เดือนมกราคมเรื่อยไปถึงเดือนธันวาคม
8. ข้อใดไม่ใช่การนับเวลาแบบสุริยคติ
 - ก. สุริยคตินับวันและเดือนโดยถือตำแหน่งดวงจันทร์เป็นหลัก
 - ข. เวลา 1 ปี ทางสุริยคติมี 365 วัน และทุก 4 ปี มี 366 วัน
 - ค. วันทางสุริยคตินับเป็นวันที่ 1, 2, 3,... เรื่อยไปในเดือนหนึ่ง ๆ มีวันไม่เกิน 31 วัน
 - ง. เดือนทางสุริยคติมี 12 เดือน คือ เดือนมกราคม เดือนกุมภาพันธ์ เรื่อยไปถึงเดือนธันวาคม
9. ประเทศไทยใช้การนับเวลาแบบจันทรคติตั้งแต่สมัยใด
 - ก. สมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช
 - ข. สมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
 - ค. สมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว
 - ง. สมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว
10. การเทียบศักราชมีประโยชน์ต่อการศึกษาประวัติศาสตร์อย่างไร
 - ก. กระตุ้นให้คนหันมาสนใจประวัติศาสตร์
 - ข. เรียนรู้ประวัติศาสตร์ได้อย่างมีความหมายและเข้าใจมากขึ้น
 - ค. เน้นให้ตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษาประวัติศาสตร์
 - ง. สร้างจิตสำนึกให้มีการอนุรักษ์หลักฐานทางประวัติศาสตร์

เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียน

รายวิชา ประวัติศาสตร์ 1	เรื่อง การศึกษาประวัติศาสตร์และพัฒนาการของแหล่ง
รหัสวิชา ส21102	อารยธรรมในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
ชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1	ชุดที่ 1 การนับเวลาและช่วงเวลาประวัติศาสตร์

รายวิชา ประวัติศาสตร์ 1	เรื่อง การศึกษาประวัติศาสตร์และพัฒนาการของแหล่ง อารยธรรมในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
รหัสวิชา ส21102	
ชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1	ชุดที่ 1 การนับเวลาและช่วงเวลาประวัติศาสตร์

ศูนย์การเรียนรู้ที่ 1

ความสำคัญของเวลาและช่วงเวลา

รายวิชา ประวัติศาสตร์ 1	เรื่อง การศึกษาประวัติศาสตร์และพัฒนาการของแหล่ง อารยธรรมในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
รหัสวิชา ส21102	
ชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1	ชุดที่ 1 การนับเวลาและช่วงเวลาประวัติศาสตร์

ให้นักเรียนอ่านบัตรคำสั่งแล้วปฏิบัติตามขั้นตอน ดังนี้

1. หัวหน้ากลุ่มอ่านบัตรคำสั่งให้สมาชิกฟังและควบคุมกิจกรรมให้เป็นไปตามบัตรคำสั่ง
2. หัวหน้ากลุ่มแจกบัตรเนื้อหาให้ทุกคนได้ศึกษา
3. ศึกษาบัตรเนื้อหาที่อยู่ในศูนย์การเรียนรู้ที่ 1 ความสำคัญของเวลาและช่วงเวลารายละเอียด
4. สมาชิกในกลุ่มร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับเนื้อหา
5. อ่านบัตรกิจกรรมให้เข้าใจ แล้วลงมือปฏิบัติในแบบฝึกปฏิบัติ
6. ตรวจสอบคำตอบจากบัตรเฉลยกิจกรรม
7. อ่านบัตรคำถาม ตอบคำถามลงในแบบฝึกปฏิบัติ
8. ตรวจสอบคำตอบจากบัตรเฉลยคำถาม พร้อมทั้งบันทึกผลการตรวจสอบ ลงในแบบฝึกปฏิบัติ

เมื่อปฏิบัติกิจกรรมในศูนย์การเรียนรู้เรียบร้อยแล้ว เก็บบัตรทุกชนิดและอุปกรณ์ทุกอย่างให้เรียบร้อย ก่อนไปปฏิบัติกิจกรรมในศูนย์การเรียนรู้ชุดต่อไป

รายวิชา ประวัติศาสตร์ 1	เรื่อง การศึกษาประวัติศาสตร์และพัฒนาการของแหล่งอารยธรรมในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
รหัสวิชา ส21102	
ชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1	ชุดที่ 1 การนับเวลาและช่วงเวลาประวัติศาสตร์

บัตรเนื้อหา

ประวัติศาสตร์ เป็นเรื่องราวการเรียนรู้อดีตของมนุษยชาติ ที่มีความสอดคล้องเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ในปัจจุบัน ทั้งนี้ย่อมเชื่อมโยงถึงเหตุการณ์ที่กำลังจะเกิดขึ้นในอนาคตอีกด้วย การศึกษาค้นคว้าให้ได้มาซึ่งข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์จำเป็นอย่างยิ่ง ที่จะต้องเข้าใจและทราบความหมายและความสำคัญของคำว่า ประวัติศาสตร์ก่อน เพื่อให้การศึกษาค้นคว้าเป็นไปได้อย่างถูกต้อง

ประวัติศาสตร์ หมายถึง การศึกษาค้นคว้าหาข้อมูล ข้อเท็จจริง ร่องรอยที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในอดีต รวมถึงวิวัฒนาการของสังคมมนุษย์ สภาพแวดล้อมตั้งแต่ อดีตจนถึงปัจจุบันและอนาคต ประวัติศาสตร์ยังเป็นตัวเชื่อมโยงกาลเวลาต่าง ๆ เข้าด้วยกัน เป็นส่วนช่วยในการตัดสินใจและปฏิบัติตนได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ประวัติศาสตร์จัดอยู่ในกลุ่มวิชาสังคมศาสตร์เช่นเดียวกับรัฐศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ ภูมิศาสตร์ สังคมวิทยา และมนุษยวิทยา ประวัติศาสตร์มีความสำคัญต่อมนุษย์ในด้านการเรียนรู้ถึงพฤติกรรม สภาพแวดล้อม กาลเวลา สถานที่ โดยแต่ละเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอาจมีความแตกต่างกันหรือ มีความสัมพันธ์ต่อกันได้

การศึกษาประวัติศาสตร์มีความสำคัญมากสำหรับผู้ศึกษาค้นคว้าเรื่องราวในอดีต ทั้งนี้เพื่อตรวจสอบและประเมินคุณค่าของหลักฐานทางประวัติศาสตร์บางส่วนที่อาจยังไม่สมบูรณ์ไม่ถูกต้อง ไม่น่าเชื่อถือ และไม่เที่ยงธรรม ฉะนั้น การศึกษาค้นคว้าเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ที่เกิดขึ้น จำเป็นต้องศึกษาอย่างมีขั้นตอน วิธีการทางประวัติศาสตร์ช่วยให้สามารถเขียน และอธิบายเรียบเรียงเหตุการณ์ต่าง ๆ เพื่อนำเสนอในสิ่งที่ค้นพบได้อย่างถูกต้องตามข้อเท็จจริง และใช้บทเรียนในอดีตมาเป็นประสบการณ์ในการตัดสินใจให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม พฤติกรรมของสังคมในปัจจุบัน รวมไปถึงอนาคตด้วย

ความสัมพันธ์ของอดีต ปัจจุบัน และอนาคต

ประวัติศาสตร์มีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของเรามาก อดีตเป็นตัวกำหนด เหตุการณ์ในปัจจุบัน เพราะไม่ว่าเราจะทำ อะไรไว้ในอดีตที่ผ่านมา ย่อมส่งผลกระทบ ถึงปัจจุบันด้วย และการกระทำใด ๆ ในปัจจุบัน ย่อมส่งผลเป็นไปถึงอนาคตเช่นเดียวกัน เราอาจเคยได้ยินคำว่า **“ประวัติศาสตร์ซ้ำรอย”** ซึ่งหมายถึง เหตุการณ์เดิม ๆ ย่อมเกิดซ้ำขึ้นอีก แต่หากเราเข้าใจในความสัมพันธ์ของอดีต ปัจจุบัน และอนาคต แล้ว ย่อม เข้าใจว่า ประวัติศาสตร์ไม่มีทางซ้ำรอยเดิมได้ เพราะ ปัจจัยต่าง ๆ เช่น สถานที่ สภาพแวดล้อม ทางสังคม และลักษณะทางภูมิศาสตร์ ย่อมมีความเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา อีกทั้งมนุษย์เรายังมีความคิดอ่าน ต้องถือเอาข้อผิดพลาดในอดีตเป็นบทเรียน ไม่ทำผิดในสิ่งที่เคย ผิดพลาดไปแล้ว และต้องหาทางป้องกันและแก้ไขเหตุการณ์ที่กำลังจะเกิดขึ้น เช่น หากเรา ไม่รู้จักรู้จักสามัคคีกัน อาจต้องเสียบ้านเมืองเหมือนคราวเสียกรุงศรีอยุธยาให้แก่พม่าเป็นได้

ความสำคัญของเวลาและช่วงเวลา

ประวัติศาสตร์เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นแล้วในอดีต ซึ่งมีความแตกต่างกันตามเวลาและสถานที่ สิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ล้วนต้องมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงถึงกันไม่ว่าอดีตปัจจุบันหรืออนาคต ดังนั้น นักประวัติศาสตร์จึงมีวิธีการนับเวลาโดยการนับเป็นวัน เดือน ปี ทศวรรษ ศตวรรษ และ สหัสวรรษ นอกจากนี้ยังแบ่งช่วงเวลาที่เหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ร่วมกันเป็นยุคสมัย เช่น ยุคหินเก่า ยุคหินกลาง ยุคหินใหม่ และยังรวมไปถึงสมัยสุโขทัย สมัยอยุธยา และสมัยธนบุรี เป็นต้น ในการศึกษาประวัติศาสตร์นอกจากเกี่ยวข้องกับเวลาและยุคสมัยแล้ว การใช้วิธีการ ทางประวัติศาสตร์ในการศึกษาค้นคว้าย่อมมีความสำคัญเช่นเดียวกัน เพราะช่วยให้เกิดความเข้าใจและสามารถศึกษาเรื่องราวประวัติศาสตร์ได้อย่างถูกต้องแม่นยำ ซึ่งต้องอาศัย หลักฐานข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือและยังรวมไปถึงการวิเคราะห์เหตุผลและข้อมูลได้อย่างเป็นระบบ เวลามีความสำคัญต่อการศึกษาเรื่องราวในประวัติศาสตร์ การกำหนดช่วงเวลาช่วยให้ นักประวัติศาสตร์และผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถศึกษาและทำความเข้าใจว่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในอดีตนี้ เกิดขึ้นมาตั้งแต่เมื่อใด สมัยใด ยุคใด และสิ้นสุดลงเมื่อใด ซึ่งเมื่อนำมารวมกับการวิเคราะห์ หลักฐานและข้อมูลรวมทั้งข้อเท็จจริงต่าง ๆ แล้ว จะช่วยให้เราเข้าใจถึงเรื่องราวหรือเหตุการณ์ในอดีตที่มีความสอดคล้องกับเวลาและสภาพแวดล้อมในช่วงนั้นอย่างถูกต้อง

ดังนั้น เวลาและช่วงเวลาจึงมีความสำคัญดังนี้

1. บอกให้รู้ว่าเหตุการณ์ต่าง ๆ เกิดขึ้นหรือสิ้นสุดในเวลาใด ช่วงเวลาใด
2. บอกให้รู้ว่าเหตุการณ์ต่าง ๆ เกิดขึ้นมานานเท่าใดแล้วเมื่อนับถึงปัจจุบัน

3. บอกให้รู้ว่าเหตุการณ์ต่าง ๆ เหตุการณ์ใดเกิดขึ้นก่อน หรือหลัง เมื่อเปรียบเทียบกับเหตุการณ์อื่น ๆ
4. บอกให้รู้ถึงความสัมพันธ์หรือเกี่ยวข้องของเหตุการณ์ประวัติศาสตร์เพราะอยู่ในเวลาหรือช่วงเวลาใกล้เคียงกัน
5. ทำให้เข้าใจและวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ ในประวัติศาสตร์ได้ดีขึ้นเพราะกาลเวลาที่เปลี่ยนแปลงหรือผ่านมา มนุษย์มีการพัฒนาการ มีความเจริญรุ่งเรืองขึ้น ทำให้มนุษย์ประดิษฐ์คิดค้นสิ่งต่าง ๆ ได้ดียิ่งขึ้น

การแบ่งเวลา

มนุษย์รู้จักการแบ่งเวลาและการนับเวลามาตั้งแต่สมัยโบราณ โดยเริ่มจากการสังเกตปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ เช่น การหมุนรอบตัวเองของโลกทำให้เกิดกลางวัน กลางคืน การโคจรของโลกรอบดวงอาทิตย์ทำให้เกิดฤดูกาลต่าง ๆ และการโคจรของดวงจันทร์รอบโลกทำให้เกิดข้างขึ้น ข้างแรม เป็นต้น ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากปรากฏการณ์ทางธรรมชาติเหล่านี้ ทำให้มนุษย์แบ่งช่วงเวลาออกเป็น วัน เดือน ปี ดังนี้

วัน ปรากฏการณ์ที่โลกหมุนรอบตัวเอง 1 รอบ ทำให้มนุษย์เห็นดวงอาทิตย์ขึ้น ดวงอาทิตย์ตกกลางคืน และดวงอาทิตย์ขึ้นใหม่อีกครั้ง มนุษย์ได้กำหนดการหมุนรอบตัวเองของโลก 1 รอบ เท่ากับ 1 วัน หรือ 24 ชั่วโมง

เดือน ปรากฏการณ์ที่ดวงจันทร์โคจรรอบโลก 1 รอบ ทำให้มนุษย์มองเห็นดวงจันทร์จากเต็มดวงค่อย ๆ แห้งเหี่ยวไปจนมืดมิด จากนั้นจึงค่อย ๆ ปรากฏขึ้นอีกจนเต็มดวง ช่วงเวลาการโคจรรอบโลกของดวงจันทร์ 1 รอบ เท่ากับ 1 เดือน หรือประมาณ 29.53 วัน

ปี ปรากฏการณ์ที่โลกโคจรรอบดวงอาทิตย์ 1 รอบ ทำให้มนุษย์สังเกตเห็นปรากฏการณ์ของฤดูกาลต่าง ๆ ที่หมุนเปลี่ยนไปจนครบรอบ ซึ่งเท่ากับช่วงเวลา 1 ปี เป็นเวลา 12 เดือน หรือประมาณ 365.24 วัน

นอกจากนี้มนุษย์ยังแบ่งช่วงเวลาย่อยๆ ออกเป็น **ปักษ์** เท่ากับ 14 หรือ 15 วัน จากช่วงเวลาที่ดวงจันทร์เริ่มปรากฏจนถึงดวงจันทร์เต็มดวง และช่วงเวลาที่ดวงจันทร์เริ่มเหี่ยวแห้งจนถึงดวงจันทร์มืดมิด หรือแบ่งย่อยเป็น **สัปดาห์** เท่ากับ 7 วัน ซึ่งชาวตะวันตกกำหนดขึ้นเพื่อความสะดวกในการกำหนดช่วงเวลา โดยให้ชื่อวันในสัปดาห์จากชื่อดวงอาทิตย์ ดวงจันทร์ และดาวพระเคราะห์ต่างๆ ที่มนุษย์รู้จักในขณะนั้น

จะเห็นว่า การแบ่งและนับช่วงเวลาของมนุษย์จากปรากฏการณ์ทางธรรมชาติเกิดขึ้นจากดวงอาทิตย์และดวงจันทร์ เราจึงเรียกการแบ่งเวลาที่เกิดขึ้นจากดวงอาทิตย์ว่าเวลาทางสุริยคติ และการแบ่งเวลาที่เกิดขึ้นจากดวงจันทร์ว่าเวลาทางจันทรคติ

เครื่องมือในการบอกเวลา

ปรากฏการณ์ทางธรรมชาติก่อให้เกิดการแบ่งเวลาดังกล่าวมาข้างต้น ประกอบกับการอยู่ร่วมกันของมนุษย์ ทำให้มนุษย์ต้องกำหนดกติกาต่างๆ ที่จะนำมาใช้ร่วมกัน เงื่อนไขเกี่ยวกับเวลา จึงเป็นกติกาอันหนึ่งในสังคมมนุษย์ ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการนัดหมาย การบันทึก การบอกเล่าเรื่องราว และการคาดคะเนปรากฏการณ์ธรรมชาติที่เคยเกิดขึ้นอย่างสม่ำเสมอ ดังนั้นเครื่องมือในการบอกเวลาหรือแบ่งเวลา จึงได้ถูกคิดค้นขึ้นและพัฒนาสืบต่อมาจนถึงปัจจุบัน ได้แก่ นาฬิกาและปฏิทิน

นาฬิกา ได้รับการคิดค้นและพัฒนาจากสิ่งประดิษฐ์ที่ต้องพึ่งพาธรรมชาติ ได้แก่ นาฬิกาแดด และนาฬิกาน้ำ ซึ่งต่อมาได้พัฒนามาเป็นนาฬิกาจักรกล และนาฬิกาอิเล็กทรอนิกส์ในปัจจุบัน โดยแบ่งหน่วยเวลาออกเป็น ชั่วโมง นาที และวินาที

ปฏิทิน คือระบบการจัดแบ่งกาลเวลาที่ต่อเนื่องยาวนานก็เป็นอีกสิ่งหนึ่งที่มนุษย์คิดค้นขึ้นเพื่อใช้เป็นกติกาในการจัดแบ่งช่วงเวลา โดยมีหน่วยเป็นวัน เดือน ปี และวันในสัปดาห์ บางครั้งก็มีการระบุข้างขึ้นข้างแรม วันสำคัญ และศักราชต่างๆ ลงในปฏิทินด้วย

ปฏิทินโบราณของฮินดู

https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/0/04/Hindu_calendar_1871-72.jpg

รายวิชา ประวัติศาสตร์ 1	เรื่อง การศึกษาประวัติศาสตร์และพัฒนาการของแหล่ง อารยธรรมในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
รหัสวิชา ส21102	
ชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1	ชุดที่ 1 การนับเวลาและช่วงเวลาประวัติศาสตร์

คำชี้แจง ให้นักเรียนศึกษาบัตรเนื้อหา และร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับความสำคัญของเวลาและ
ช่วงเวลาและตอบคำถามต่อไปนี้ในแบบฝึกปฏิบัติ

1. ให้นักเรียนบอกความสำคัญของเวลามาพอเข้าใจ

2. ประวัติศาสตร์มีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของเราอย่างไร

3. เพราะเหตุใดช่วงเวลาทั้งอดีต ปัจจุบัน และอนาคต จึงมีความสัมพันธ์กัน

รายวิชา ประวัติศาสตร์ 1	เรื่อง การศึกษาประวัติศาสตร์และพัฒนาการของแหล่งอารยธรรมในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
รหัสวิชา ส21102	
ชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1	ชุดที่ 1 การนับเวลาและช่วงเวลาประวัติศาสตร์

คำชี้แจง ให้นักเรียนศึกษาบัตรเนื้อหา และร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับความสำคัญของเวลาและช่วงเวลาและตอบคำถามต่อไปนี้ในแบบฝึกปฏิบัติ

1. ให้นักเรียนบอกความสำคัญของเวลามาพอเข้าใจ

เป็นสิ่งที่บอกเวลาการเกิดและสิ้นสุดของเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่งเป็นสิ่งที่ดำเนินไปสอดคล้องกับธรรมชาติเป็นนามธรรมที่ไม่สามารถจับต้องได้และเป็นสิ่งที่ดำเนินไปโดยไม่หยุดนิ่ง

2. ประวัติศาสตร์มีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของเราอย่างไร

ประวัติศาสตร์มีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของเรามาก เพราะ อดีตเป็นตัวกำหนดเหตุการณ์ปัจจุบัน ไม่ว่าเราทำอะไรไว้ในอดีตที่ผ่านมา ย่อมส่งผลกระทบถึงปัจจุบันด้วยและการกระทำใด ๆ ในปัจจุบันย่อมส่งผลเป็นไปถึงอนาคตเช่นเดียวกัน เราอาจเคยได้ยินคำว่า “ประวัติศาสตร์ซ้ำรอย” ซึ่งหมายถึงเหตุการณ์เดิม ๆ ย่อมเกิดขึ้นซ้ำกันอีก แต่หากเราเข้าใจในความสัมพันธ์ของอดีต ปัจจุบัน และอนาคตแล้ว ย่อมเข้าใจว่า ประวัติศาสตร์ไม่มีทางซ้ำรอยเดิมได้ เพราะปัจจัยต่าง ๆ เช่น สถานที่ สภาพแวดล้อมทางสังคม และลักษณะภูมิศาสตร์ ย่อมมีความเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา

3. เพราะเหตุใดช่วงเวลาทั้งอดีต ปัจจุบัน และอนาคต จึงมีความสัมพันธ์กัน

ช่วงเวลาทั้งอดีต ปัจจุบัน และอนาคต มีความสัมพันธ์กัน เพราะ เวลาบอกให้ทราบถึงการเปลี่ยนแปลงและความต่อเนื่อง สิ่งที่เกิดขึ้นในแต่ละช่วงเวลา มีผลสัมพันธ์และเชื่อมโยงถึงกัน ไม่ว่าจะเป็นอดีต ปัจจุบัน และอนาคต นักประวัติศาสตร์มีวิธีนับเวลาโดยการนับเป็นวัน เดือน ปี ทศวรรษ ศตวรรษ และสหัสวรรษ การกำหนดช่วงเวลาช่วยให้นักประวัติศาสตร์และผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถศึกษาและทำความเข้าใจว่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในอดีตนั้นเกิดมาตั้งแต่เมื่อใด สมัยใด ยุคใด และสิ้นสุดลงเมื่อใด

รายวิชา ประวัติศาสตร์ 1	เรื่อง การศึกษาประวัติศาสตร์และพัฒนาการของแหล่ง อารยธรรมในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
รหัสวิชา ส21102	
ชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1	ชุดที่ 1 การนับเวลาและช่วงเวลาประวัติศาสตร์

คำชี้แจง ให้นักเรียนเลือกตอบ ถูก ✓ หน้าข้อความที่ถูก ผิด ✕ หน้าข้อความที่ผิดโดยนำไป
ตอบลงในแบบฝึกปฏิบัติ (จำนวน 5 ข้อ)

.....1. เวลา 1 ปีก็เท่ากับ 15 วัน

.....2. เครื่องมือในการบอกเวลา นาฬิกา เสียงตุ๊กแกร้อง

.....3. การโคจรของโลกรอบดวงอาทิตย์ทำให้เกิดข้างขึ้นข้างแรม

.....4. ความสำคัญของเวลาและช่วงเวลบอกให้รู้ว่าเหตุการณ์ต่าง ๆ
เหตุการณ์ใดเกิดขึ้นก่อน หรือหลัง

.....5. มนุษย์รู้จักการแบ่งเวลาและการนับเวลามาตั้งแต่สมัยโบราณ โดยเริ่ม
จากการสังเกตปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ

รายวิชา ประวัติศาสตร์ 1	เรื่อง การศึกษาประวัติศาสตร์และพัฒนาการของแหล่ง อารยธรรมในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
รหัสวิชา ส21102	
ชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1	ชุดที่ 1 การนับเวลาและช่วงเวลาประวัติศาสตร์

เฉลยบัตรคำถาม

คำชี้แจง ให้นักเรียนเลือกตอบ ถูก ✓ หน้าข้อความที่ถูก ผิด ✕ หน้าข้อความที่ผิดโดยนำไป
ตอบลงในแบบฝึกปฏิบัติ (จำนวน 5 ข้อ)

.....✓..... 1. เวลา 1 ปีคัมภ์ เท่ากับ 15 วัน

.....✕..... 2. เครื่องมือในการบอกเวลา นาฬิกา เสียงตุ๊กแกร้อง

.....✕..... 3. การโคจรของโลกรอบดวงอาทิตย์ทำให้เกิดข้างขึ้นข้างแรม

.....✓..... 4. ความสำคัญของเวลาและช่วงเวลบอกให้รู้ว่าเหตุการณ์ต่าง ๆ
เหตุการณ์ใดเกิดขึ้นก่อน หรือหลัง

.....✓..... 5. มนุษย์รู้จักการแบ่งเวลาและการนับเวลามาตั้งแต่สมัยโบราณ
โดยเริ่มจากการสังเกตปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ

รายวิชา ประวัติศาสตร์ 1	เรื่อง การศึกษาประวัติศาสตร์และพัฒนาการของแหล่ง อารยธรรมในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
รหัสวิชา ส21102	
ชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1	ชุดที่ 1 การนับเวลาและช่วงเวลาประวัติศาสตร์

ศูนย์การเรียนรู้ที่ 2

การนับและการเปรียบเทียบศักราชแบบต่าง ๆ

รายวิชา ประวัติศาสตร์ 1	เรื่อง การศึกษาประวัติศาสตร์และพัฒนาการของแหล่ง อารยธรรมในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
รหัสวิชา ส21102	
ชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1	ชุดที่ 1 การนับเวลาและช่วงเวลาประวัติศาสตร์

ให้นักเรียนอ่านบัตรคำสั่งแล้วปฏิบัติตามขั้นตอน ดังนี้

1. หัวหน้ากลุ่มอ่านบัตรคำสั่งให้สมาชิกฟังและควบคุมกิจกรรมให้เป็นไปตามบัตรคำสั่ง
2. หัวหน้ากลุ่มแจกบัตรเนื้อหาให้ทุกคนได้ศึกษา
3. ศึกษาบัตรเนื้อหาที่อยู่ในศูนย์การเรียนรู้ที่ 2 การนับและการเปรียบเทียบศักราชแบบต่าง ๆ
4. สมาชิกในกลุ่มร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับเนื้อหา
5. อ่านบัตรกิจกรรมให้เข้าใจ แล้วลงมือปฏิบัติในแบบฝึกปฏิบัติ
6. ตรวจสอบคำตอบจากบัตรเฉลยกิจกรรม
7. อ่านบัตรคำถาม ตอบคำถามลงในแบบฝึกปฏิบัติ
8. ตรวจสอบคำตอบจากบัตรเฉลยคำถาม พร้อมทั้งบันทึกผลการตรวจสอบ ลงในแบบฝึกปฏิบัติ

เมื่อปฏิบัติกิจกรรมในศูนย์การเรียนรู้นี้เรียบร้อยแล้ว เก็บบัตรทุกชนิดและอุปกรณ์ทุกอย่างให้เรียบร้อย ก่อนไปปฏิบัติกิจกรรมในศูนย์การเรียนรู้ชุดต่อไป

รายวิชา ประวัติศาสตร์ 1	เรื่อง การศึกษาประวัติศาสตร์และพัฒนาการของแหล่งอารยธรรมในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
รหัสวิชา ส21102	
ชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1	ชุดที่ 1 การนับเวลาและช่วงเวลาประวัติศาสตร์

บัตรเนื้อหา

การนับเวลา

การนับเวลาในระบบสุริยคติ

สุริยคติ หมายถึง วิธีนับวันและเดือนโดยถือดวงอาทิตย์เป็นหลัก

1. วันทางสุริยคติ ได้แก่ วันที่ 1, 2, 3, ... เรื่อยไป ในเดือนหนึ่ง ๆ มีวันไม่เกินวันที่ 31
2. เดือนทางสุริยคติ มี 12 เดือนใน 1 ปี ได้แก่

1) มกราคม	5) พฤษภาคม	9) กันยายน
2) กุมภาพันธ์	6) มิถุนายน	10) ตุลาคม
3) มีนาคม	7) กรกฎาคม	11) พฤศจิกายน
4) เมษายน	8) สิงหาคม	12) ธันวาคม

เดือนที่ลงท้ายด้วย “คม” มี 31 วัน เดือนที่ลงท้ายด้วย “ยน” มี 30 วัน ส่วนเดือน กุมภาพันธ์ตามปกติมี 28 วัน รวมทั้งปีได้ 365 วัน เรียกปีที่มี 365 วันนี้ว่า ปีปกติ หรือปี ปกติสุรทิน

3. เวลา 1 ปี คือ เวลาที่โลกหมุนรอบดวงอาทิตย์ 1 รอบ ประมาณ 365 วัน เวลา ในปีปกติสุรทินจึงขาดไป 1 วัน เศษ 1 วันนี้ไว้เมื่อครบ 4 ปีก็จะได้นับวันเพิ่มมาอีก 1 วัน นำ วันที่ เพิ่มไปใส่ในเดือนกุมภาพันธ์ ทำให้เดือนกุมภาพันธ์มี 29 วัน ในทุก ๆ 4 ปี เรียกปีนั้นว่า ปีอธิกสุรทิน มีวันรวมทั้งปี 366 วัน

การนับเวลาในระบบจันทรคติ

จันทรคติ หมายถึง วิธีนับวันและเดือนโดยถือเอาดวงจันทร์เป็นหลัก

1. วันทางจันทรคติ นับเป็นวันขึ้นที่ค่ำหรือวันแรมที่ค่ำ มีชื่อเรียกว่า การนับดิถี การนับแบบนี้เกิดจากคนโบราณสังเกตจากดวงจันทร์ที่มองเห็นในแต่ละคืน ว่าเปลี่ยนไปจากคืนก่อน ๆ อย่างไร และเปลี่ยนหมุนเวียนไปในลักษณะเช่นใด แล้วกำหนดวันขึ้นแรมให้สอดคล้องกับ

สัดส่วนของ ดวงจันทร์ที่ปรากฏบนท้องฟ้า คือ

ขึ้น 1 ค่ำ, 2 ค่ำ, 3 ค่ำ, ... เริ่มเห็นดวงจันทร์สว่างขึ้นเป็นเสี้ยวเล็ก แล้วสว่างเพิ่มขึ้น จนเห็นครึ่งดวงในวันขึ้น 8 ค่ำ จากนั้นเห็นเกินครึ่งดวงไปกระทั่งเห็นเต็มดวงในวันขึ้น 15 ค่ำ ต่อไปเป็นแรม 1 ค่ำ, 2 ค่ำ, 3 ค่ำ, ... ดวงจันทร์ที่เต็มดวงค่อย ๆ แห้งหายไปจนเหลือครึ่งดวงในวันแรม 8 ค่ำ จากนั้นเห็นน้อยกว่าครึ่งดวง เห็นเป็นเสี้ยวไปจนกระทั่งไม่เห็นเลยในวันแรม 14-15 ค่ำ

2. เดือนทางจันทรคติ มี 12 เดือน คือ เดือนอ้าย, เดือนยี่, เดือน 3, เดือน 4, ... ไปถึง เดือน 12 เริ่มต้นเดือนในวันขึ้น 1 ค่ำ แต่วันสิ้นเดือนแตกต่างกันเป็น 2 แบบ ดังนี้

เดือนคี่คือ เดือนอ้าย, เดือน 3, 5, 7, 9, 11 สิ้นเดือนในวันแรม 14 ค่ำ

เดือนคู่คือ เดือนยี่, เดือน 4, 6, 8, 10, 12 สิ้นเดือนในวันแรม 15 ค่ำ

3. เดือนเต็ม-เดือนขาด เดือนคู่มีข้างขึ้น 15 วัน ข้างแรม 15 วัน รวมแล้วมีวันครบ 30 วัน เรียกว่า เดือนเต็ม ส่วนเดือนคี่มีข้างขึ้น 15 วัน ข้างแรม 14 วัน รวมเป็น 29 วัน ไม่เต็ม 30 วัน จึงเรียกว่า เดือนขาด

4. ปৌธิกมาส เดือนจันทรคติใน 1 ปี รวมวันได้ 354 วัน น้อยกว่าจำนวนวันในปีสุริยคติถึง 11 วันเศษ เพื่อมิให้เกิดความเหลื่อมล้ำกันจึงแก้ไขด้วยการปรับบางปีให้มี 13 เดือนโดยเพิ่มเดือน 8 หลังไว้ต่อจากเดือน 8 แรก เรียกปีที่มีเดือน 8 สองหนนี้ว่า ปৌธิกมาสหมายถึงปีที่มีเดือนเพิ่ม

5. ปৌธิกวาร นอกจากเพิ่มเดือน 8 ดังกล่าวแล้ว บางปียังเพิ่มวันอีก 1 วัน ในเดือน 7 ทำให้เดือน 7 ปีนั้นมีถึงวันแรม 15 ค่ำ เรียกปีที่มีวันเพิ่มขึ้นเช่นนี้ว่า ปৌธิกวาร หมายถึง ปีที่มี วันเพิ่ม

6. ปีนักษัตร นักษัตรเป็นชื่อบอกรอบเวลา 12 ปี ปีนักษัตรของไทยมีรูปสัตว์เป็นสัญลักษณ์ประจำปี ดังนี้

1. ชวด-หนู

2. ฉลู-วัว

3. ขาล-เสือ

4.เถาะ-กระต่าย

5. มะโรง-งูใหญ่

6. มะเส็ง-งูเล็ก

7. มะเมีย-ม้า

8. มะแม-แพะ

9. วอก-ลิง

10. ระกา-ไก่

11. จอ-หมา

12. กุน-หมู

เมื่อถึงปีกุนแล้วเวียนกลับไปขึ้นต้นรอบใหม่จากปีชวดอีก

การเปรียบเทียบศักราชแบบต่าง ๆ

ความหมายและความสำคัญของศักราช

ศักราช คือ การกำหนดเวลาขึ้นอย่างเป็นทางการโดยการนับเป็นปี โดยกำหนดจุดเริ่มต้นของศักราชที่ 1 จากเหตุการณ์สำคัญที่คนในสังคมเข้าใจตรงกันได้ง่ายที่สุด โดยมักใช้ เรื่องราวหรือเหตุการณ์สำคัญอย่างใดอย่างหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับศาสนาในศาสนาต่าง ๆ เช่น ศาสนา ในพระพุทธศาสนา คริสต์ และอิสลาม เป็นจุดเริ่มต้นศักราช การเรียนรู้เกี่ยวกับศักราชนั้น เป็นสิ่งที่ควรทำความเข้าใจ เพราะเป็นขั้นตอนที่สำคัญในการนับเวลาของเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างไม่สับสน ในการศึกษาประวัติศาสตร์ในยุคสมัยต่าง ๆ จำเป็นต้องเข้าใจความหมาย ของศักราชต่าง ๆ ด้วย เพราะช่วยให้ทราบว่าเหตุการณ์นั้นเกิดขึ้นในปีใด การนับเวลาหรือ การเทียบเวลาของศักราช มีด้วยกันหลายแบบ

ศักราชที่ใช้ในไทยมีดังนี้

1. พุทธศักราช (พ.ศ.) เป็นศักราชทางพระพุทธศาสนา นิยมใช้ในประเทศที่นับถือพระพุทธศาสนา จุดเริ่มต้นของการนับศักราชแบบพุทธศักราช คือ การเสด็จดับขันธปรินิพพานของพระพุทธเจ้า ซึ่งตรงกับวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6 ในขณะที่ทรงมีพระชนมายุ 80 พรรษา ประเทศไทยรับเอาพุทธศักราชมาใช้อย่างแพร่หลายในสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

วิธีนับพุทธศักราชมีด้วยกัน 2 แบบ คือ แบบไทยและแบบลังกา

แบบไทย เริ่มนับเมื่อพระพุทธเจ้าเสด็จดับขันธปรินิพพานแล้ว 1 ปี นับเป็น พ.ศ. 1 โดยเริ่มตั้งแต่วันแรม 1 ค่ำ เดือน 6 และวันสิ้นปีในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6 ในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้มีการใช้วันที่ 1 เมษายน เป็นวันขึ้นปีใหม่ในเอกสารราชการจนถึง พ.ศ. 2484 จอมพล ป.พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรีในขณะนั้น จึงได้มีการเปลี่ยนวันสิ้นปีและวันขึ้นปีใหม่ให้เป็นแบบสากล

จอมพล ป.พิบูลสงคราม ผู้เปลี่ยนวันขึ้นปีใหม่ของไทยให้เป็นแบบสากล

<http://www.manager.co.th/asp-bin/Image.aspx?ID=1437887>

แบบลังกา เริ่มนับเร็วกว่าแบบไทย 1 ปี คือ เริ่มนับเมื่อพระพุทธเจ้าเสด็จดับขันธปรินิพพาน เป็น พ.ศ. 1 แล้วเรียกปีก่อนพุทธศักราชว่า ก่อนพุทธศักราชหรือก่อนพุทธกาล

2. มหาศักราช (ม.ศ.) เป็นศักราชที่เกิดขึ้น ในอินเดีย โดยพระเจ้ากนิษกะแห่งราชวงศ์กุษาณะ เป็นผู้ทรงตั้งขึ้น มหาศักราชที่ 1 หรือ ม.ศ. 1 ตรงกับ พ.ศ. 622 มหาศักราชได้เข้ามาเผยแพร่สู่ดินแดนไทย โดยได้รับมาจากเขมร ซึ่งเขมรได้รับมาจากอินเดียโดยพราหมณ์และพ่อค้าอินเดียที่เข้ามาค้าขายในดินแดนแถบนี้ได้นำมาเผยแพร่ มหาศักราชมักค้นพบในจารึกในสมัยสุโขทัยและก่อนสุโขทัย

3. จุลศักราช (จ.ศ.) เป็นศักราชที่เกิดในประเทศพม่า เมื่อ พ.ศ. 1182 ดังนั้น จ.ศ. 1 จึงตรงกับ พ.ศ. 1182 ของไทย ไทยรับจุลศักราชมาใช้บอกเรื่องราวในปีที่เกิด เหตุการณ์สำคัญต่าง ๆ ใช้ในการคำนวณทางโหราศาสตร์ ใช้บอกเวลาในจารึก ตำนานพระราชพงศาวดาร เอกสารทางราชการ จดหมายเหตุ ฯลฯ จนถึงสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 จึงให้เลิกใช้

4. รัตนโกสินทรศก (ร.ศ.) เป็นศักราชที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ทรงตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2432 โดยทรงกำหนดให้นับปีที่พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช รัชกาลที่ 1 ทรงสถาปนากรุงรัตนโกสินทร์ เป็นราชธานี เมื่อ พ.ศ. 2325 เป็นรัตนโกสินทรศกที่ 1 (ร.ศ. 1) และทรงให้เริ่มใช้ศักราชนี้ในงานราชการตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน ร.ศ. 108 (พ.ศ. 2432) รัตนโกสินทรศกนี้จะขึ้นปีใหม่ ในวันที่ 1 เมษายนและใช้มาจนถึง ร.ศ. 131 (พ.ศ. 2455) พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงประกาศให้เลิกใช้และทรงให้เปลี่ยนไปใช้พุทธศักราช (พ.ศ.) แทน ซึ่งใช้เรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน

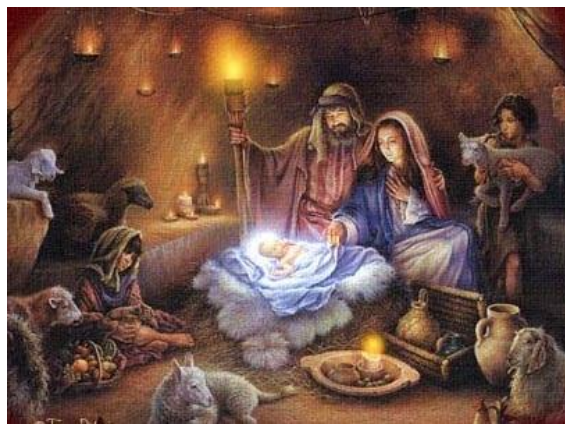
พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ทรงตั้งการนับศักราชแบบ
รัตนโกสินทรศก (ร.ศ.) เมื่อ พ.ศ. 2432

<http://www.thaixstitch.com/pinn/pinncx/CX-EV-CR88.jpg>

การนับศักราชแบบอื่น ๆ ได้แก่ คริสต์ศักราช (ค.ศ.) และฮิจเราะห์ศักราช (ฮ.ศ.) มีสาระสำคัญดังนี้

1. **คริสต์ศักราช** หรือ ค.ศ. (A.D.) เป็นศักราชทางศาสนาคริสต์ในปัจจุบันมีผู้นิยมใช้และเผยแพร่ไปทั่วโลก โดยเฉพาะประเทศทางตะวันตก ถือได้ว่าเป็นศักราชแบบสากล โดยคริสต์ศักราชที่ 1 เริ่มนับตั้งแต่ปีที่พระเยซูคริสต์ประสูติซึ่งตรงกับ พ.ศ. 544 นับเป็น ค.ศ. 1 โดยระยะเวลาที่อยู่ก่อนคริสต์ศักราชเรียกว่า สมัยก่อนคริสต์ศักราช หรือก่อนคริสตกาล ใช้อักษรย่อว่า ก่อน ค.ศ. (B.C.)

คริสต์ศักราชเริ่มนับในปีที่พระเยซูประสูติ

<https://baugchamp.files.wordpress.com/2013/08/001.jpg>

2. **ฮิจเราะห์ศักราช** (ฮ.ศ.) เป็นศักราชทางศาสนาอิสลาม ใช้ในประเทศที่นับถือ ศาสนาอิสลามเป็นศาสนาประจำชาติ ฮิจเราะห์ศักราชที่ 1 หรือ ฮ.ศ. 1 ตรงกับ พ.ศ. 1165 เป็นปีที่มีเหตุการณ์สำคัญทางศาสนาเกิดขึ้น คือ นบีมุฮัมมัด (ศาสดาของศาสนาอิสลาม) กระทำ ฮิจเราะห์ (แปลว่า การอพยพโยกย้าย) จากเมืองเมกกะฮ์ไปอยู่ที่เมืองเมดินา การเทียบ ฮิจเราะห์ศักราชกับพุทธศักราชในปัจจุบันต้องเอา 1122 ไปบวกหรือลบ

หลักเกณฑ์การเทียบศักราชต่าง ๆ

$$\text{ม.ศ.} + 621 = \text{พ.ศ.}$$

$$\text{พ.ศ.} - 621 = \text{ม.ศ.}$$

$$\text{จ.ศ.} + 1181 = \text{พ.ศ.}$$

$$\text{พ.ศ.} - 1181 = \text{จ.ศ.}$$

$$\text{ร.ศ.} + 2324 = \text{พ.ศ.}$$

$$\text{พ.ศ.} - 2324 = \text{ร.ศ.}$$

$$\text{ค.ศ.} + 543 = \text{พ.ศ.}$$

$$\text{พ.ศ.} - 543 = \text{ค.ศ.}$$

$$\text{ฮ.ศ.} + 1122 = \text{พ.ศ.}$$

$$\text{พ.ศ.} - 1122 = \text{ฮ.ศ.}$$

รอบทศวรรษ ศตวรรษ และสหัสวรรษ

ทศวรรษ ศตวรรษ และสหัสวรรษ เป็นการนับรอบเวลาเป็นรอบละ 10 ปี 100 ปี และ 1,000 ปี ตามแบบของชาวตะวันตกหรือตามแบบสากล มีความหมายและตัวอย่างการใช้ดังนี้

1. **ทศวรรษ** คือ รอบ 10 ปี นับจากศักราชที่ลงท้ายด้วย 0 ไปจนถึงศักราชที่ลงท้ายด้วย 9 เช่น

ทศวรรษ 1950 ตามคริสต์ศักราช หมายถึง ค.ศ. 1950-1959 ถ้าเขียนเป็นภาษาอังกฤษนิยมเขียนว่า 1950's

ทศวรรษ 2470 ตามพุทธศักราช หมายถึง พ.ศ. 2470-2479

2. **ศตวรรษ** คือ รอบ 100 ปี ศตวรรษที่ 1 คือ ศักราชที่ 1-100 ศตวรรษต่อ ๆ ไป นับจากศักราชที่ลงท้ายด้วย 01 ไปจนครบ 100 ปีในศักราชที่ลงท้ายด้วย 00 เช่น

คริสต์ศตวรรษที่ 20 คือ ค.ศ. 1901-2000 พุทธศตวรรษที่ 26 คือ พ.ศ. 2501-พ.ศ. 2600

คริสต์ศตวรรษก่อนตั้ง ค.ศ. จะต้องเติมคำว่า ก่อนคริสต์ศักราช หรือ ก่อน ค.ศ. ต่อท้ายในภาษาอังกฤษใช้อักษรย่อ B.C. เช่น

ศตวรรษที่ 3 ก่อน ค.ศ. (3rd century B.C.) คือ เวลา 300-201 ปีก่อนคริสต์ศักราช

พุทธศตวรรษก่อนตั้ง พ.ศ. เติมคำว่า ก่อนพุทธศักราช หรือ ก่อน พ.ศ. ต่อท้าย เช่น

ศตวรรษที่ 8 ก่อนพุทธศักราช หมายถึง เวลา 800-701 ปีก่อน พ.ศ.

การเทียบคริสต์ศตวรรษกับพุทธศตวรรษ ใช้ 5 เป็นเกณฑ์บวกลบโดยประมาณ เช่น คริสต์ศตวรรษที่ 18 ตรงกับพุทธศตวรรษที่ $1 + 5 = 23$ พุทธศตวรรษที่ 26 ตรงกับคริสต์ศตวรรษที่ $26 - 5 = 21$ การเทียบดังกล่าวเป็นการเทียบโดยประมาณเท่านั้นอาจคลาดเคลื่อนได้ 1 ศตวรรษ

3. **สหัสวรรษ** คือ รอบ 1,000 ปี ศักราชที่ครบแต่ละสหัสวรรษจะลงท้ายด้วย 000 เช่น

สหัสวรรษที่ 3 นับตามคริสต์ศักราช คือ ค.ศ. 2001 ถึง ค.ศ. 3000

สหัสวรรษที่ 6 ก่อนพุทธศักราช คือ 6,000-5,001 ปีก่อน พ.ศ.

รายวิชา ประวัติศาสตร์ 1	เรื่อง การศึกษาประวัติศาสตร์และพัฒนาการของแหล่ง อารยธรรมในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
รหัสวิชา ส21102	
ชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1	ชุดที่ 1 การนับเวลาและช่วงเวลาประวัติศาสตร์

คำชี้แจง ให้นักเรียนศึกษาบัตรเนื้อหา และร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับการนับและการเปรียบเทียบ
ศักราชแบบต่าง ๆ และตอบคำถามต่อไปนี้ในรูปแบบฝึกปฏิบัติ

1. ให้นักเรียนบอกประวัติความเป็นมาของการนับศักราชแบบพุทธศักราช

.....

.....

.....

2. ให้นักเรียนบอกประวัติความเป็นมาของการนับศักราชแบบคริสต์ศักราช

.....

.....

.....

3. ให้นักเรียนบอกประวัติความเป็นมาของการนับศักราชแบบฮิจเราะห์ศักราช

.....

.....

.....

รายวิชา ประวัติศาสตร์ 1	เรื่อง การศึกษาประวัติศาสตร์และพัฒนาการของแหล่ง อารยธรรมในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
รหัสวิชา ส21102	
ชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1	ชุดที่ 1 การนับเวลาและช่วงเวลาประวัติศาสตร์

คำชี้แจง ให้นักเรียนศึกษาบัตรเนื้อหา และร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับการนับและการเปรียบเทียบ
ศักราชแบบต่าง ๆ และตอบคำถามต่อไปนี้ในรูปแบบฝึกปฏิบัติ

1. ให้นักเรียนบอกประวัติความเป็นมาของการนับศักราชแบบพุทธศักราช

.....เป็นการนับศักราชที่มีแหล่งกำเนิดในประเทศอินเดียโดยเริ่มนับ พ.ศ. 1 หลักจากที่
พระพุทธเจ้าเสด็จสู่ปรินิพพาน.....

2. ให้นักเรียนบอกประวัติความเป็นมาของการนับศักราชแบบคริสต์ศักราช

.....เป็นการนับศักราชที่เกิดในดินแดนปาเลสไตน์ หรือประเทศอิสราเอลในปัจจุบันจะเริ่ม
นับ ค.ศ. 1 ตรงกับปีที่พระเยซูคริสต์ทรงประสูติ.....

3. ให้นักเรียนบอกประวัติความเป็นมาของการนับศักราชแบบฮิจเราะห์ศักราช

.....เป็นการนับศักราชของผู้ที่นับถือศาสนาอิสลามกำเนิดในประเทศซาอุดีอาระเบีย ฮ.ศ. 1
ในปี พ.ศ. 1122.....

รายวิชา ประวัติศาสตร์ 1	เรื่อง การศึกษาประวัติศาสตร์และพัฒนาการของแหล่งอารยธรรมในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
รหัสวิชา ส21102	
ชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1	ชุดที่ 1 การนับเวลาและช่วงเวลาประวัติศาสตร์

คำชี้แจง ให้นักเรียนเลือกตอบ ถูก ✓ หน้าข้อความที่ถูก ผิด ✗ หน้าข้อความที่ผิดโดยนำไป
ตอบลงในแบบฝึกปฏิบัติ (จำนวน 10 ข้อ)

.....1. เวลาเป็นสิ่งที่สามารถจับต้องได้

.....2. การนับศักราชแบบ ม.ศ. ยังคงใช้อยู่ในปัจจุบัน

.....3. การบันทึกพงสาวดารของอยุธยาใช้นับเวลาแบบจุลศักราช

.....4. การนับศักราชแบบ ค.ศ. ชาวอาหรับเป็นผู้นำมาเผยแพร่ในประเทศไทย

.....5. รัชกาลที่ 5 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ให้กำเนิดการนับศักราชแบบ จ.ศ.

.....6. พระนบีมุฮัมมัดให้กำเนิดการนับศักราชแบบ ฮ.ศ.

.....7. การนับศักราชแบบฮิจเราะห์ศักราช เป็นที่นิยมมากที่สุดในโลกปัจจุบัน

.....8. การนับศักราชแบบพุทธศักราช เป็นวิธีการที่มีอายุเก่าแก่มากที่สุด

.....9. การนับศักราชของไทยคล้ายคลึงกับการนับศักราชของอินเดีย

.....10. การนับศักราชแบบ ร.ศ. ประกาศเลิกใช้ในสมัยรัชกาลที่ 6

รายวิชา ประวัติศาสตร์ 1	เรื่อง การศึกษาประวัติศาสตร์และพัฒนาการของแหล่งอารยธรรมในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
รหัสวิชา ส21102	
ชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1	ชุดที่ 1 การนับเวลาและช่วงเวลาประวัติศาสตร์

คำชี้แจง ให้นักเรียนเลือกตอบ ถูก ✓ หน้าข้อความที่ถูก ผิด ✗ หน้าข้อความที่ผิดโดยนำไป
ตอบลงในแบบฝึกปฏิบัติ (จำนวน 10 ข้อ)

- ☒ 1. เวลาเป็นสิ่งที่สามารถจับต้องได้
- ☒ 2. การนับศักราชแบบ ม.ศ. ยังคงใช้อยู่ในปัจจุบัน
- ☒ 3. การบันทึกพงสาวดารของอยุธยาใช้นับเวลาแบบจุลศักราช
- ☒ 4. การนับศักราชแบบ ค.ศ. ชาวอาหรับเป็นผู้นำมาเผยแพร่ในประเทศไทย
- ☒ 5. รัชกาลที่ 5 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ให้กำเนิดการนับศักราชแบบ จ.ศ.
- ☒ 6. พระนบิรมุฮัมมัดให้กำเนิดการนับศักราชแบบ ฮ.ศ.
- ☒ 7. การนับศักราชแบบฮิจเราะห์ศักราช เป็นที่นิยมมากที่สุดในโลกปัจจุบัน
- ☒ 8. การนับศักราชแบบพุทธศักราช เป็นวิธีการที่มีอายุเก่าแก่มากที่สุด
- ☒ 9. การนับศักราชของไทยคล้ายคลึงกับการนับศักราชของอินเดีย
- ☒ 10. การนับศักราชแบบ ร.ศ. ประกาศเลิกใช้ในสมัยรัชกาลที่ 6

รายวิชา ประวัติศาสตร์ 1	เรื่อง การศึกษาประวัติศาสตร์และพัฒนาการของแหล่ง อารยธรรมในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
รหัสวิชา ส21102	
ชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1	ชุดที่ 1 การนับเวลาและช่วงเวลาประวัติศาสตร์

ศูนย์การเรียนรู้ที่ 3

ตัวอย่างการใช้เวลา ช่วงเวลา และยุคสมัยที่
ปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ไทย

รายวิชา ประวัติศาสตร์ 1	เรื่อง การศึกษาประวัติศาสตร์และพัฒนาการของแหล่ง อารยธรรมในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
รหัสวิชา ส21102	
ชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1	ชุดที่ 1 การนับเวลาและช่วงเวลาประวัติศาสตร์

ให้นักเรียนอ่านบัตรคำสั่งแล้วปฏิบัติตามขั้นตอน ดังนี้

1. หัวหน้ากลุ่มอ่านบัตรคำสั่งให้สมาชิกฟังและควบคุมกิจกรรมให้เป็นไปตามบัตรคำสั่ง
2. หัวหน้ากลุ่มแจกบัตรเนื้อหาให้ทุกคนได้ศึกษา
3. ศึกษาบัตรเนื้อหาที่อยู่ในศูนย์การเรียนรู้ที่ 3 ตัวอย่างการใช้เวลา ช่วงเวลา และยุคสมัยที่ปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ไทย
4. สมาชิกในกลุ่มร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับเนื้อหา
5. อ่านบัตรกิจกรรมให้เข้าใจ แล้วลงมือปฏิบัติในแบบฝึกปฏิบัติ
6. ตรวจสอบคำตอบจากบัตรเฉลยกิจกรรม
7. อ่านบัตรคำถาม ตอบคำถามลงในแบบฝึกปฏิบัติ
8. ตรวจสอบคำตอบจากบัตรเฉลยคำถาม พร้อมทั้งบันทึกผลการตรวจสอบ ลงในแบบฝึกปฏิบัติ

เมื่อปฏิบัติกิจกรรมในศูนย์การเรียนรู้เรียบร้อยแล้ว เก็บบัตรทุกชนิดและอุปกรณ์ทุกอย่างให้เรียบร้อย ก่อนไปปฏิบัติกิจกรรมในศูนย์การเรียนรู้ชุดต่อไป

รายวิชา ประวัติศาสตร์ 1	เรื่อง การศึกษาประวัติศาสตร์และพัฒนาการของแหล่งอารยธรรมในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
รหัสวิชา ส21102	
ชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1	ชุดที่ 1 การนับเวลาและช่วงเวลาประวัติศาสตร์

บัตรเนื้อหา

เมื่อนักเรียนอ่านหนังสือประวัติศาสตร์ทั้งของไทยและสากล พบการใช้ภาษาหรือศักราช ซึ่งแสดงถึง เวลา ช่วงเวลา และยุคสมัย อยู่บ่อย ๆ ดังนั้นนักเรียนต้องสังเกตและทำความเข้าใจให้ดีเพื่อให้เข้าใจเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ได้ถูกต้อง ตัวอย่างเช่น

“เมื่อชั่วพ่อกู กูบำเรอแก่พ่อกู กูบำเรอแก่แม่กู กูได้ตัวเนื้อตัวปลา กูเอามาแก่พ่อกู กูได้หมากส้ม หมากหวาน อันใดกินอร่อยกินดี กูเอามาแก่พ่อกู...”

(จารึกพ่อขุนรามคำแหง พ.ศ. ๑๘๓๕ ด้านที่ ๑)

ข้อความข้างต้นกล่าวถึง ช่วงเวลา หรือสมัย คำว่า “เมื่อชั่วพ่อกู” คือ เมื่อครั้งหรือ สมัยพระราชบิดาของพ่อขุนรามคำแหงมหาราช (เมื่อชั่ว = เมื่อครั้ง, เมื่อรัชสมัย) คือ พ่อขุน ศรีอินทราทิตย์ พ่อขุนรามคำแหงมหาราชทรงปรณินิบัติต่อพระราชบิดา ได้เนื้อ (สัตว์บก) ได้ปลา (สัตว์น้ำ) ได้ผลไม้เปรี้ยวหวานที่อร่อย ก็เอามาถวาย

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว มีพระนามเดิมว่า สมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ เจ้าฟ้าจุฬาลงกรณ์ เป็นพระราชโอรสองค์ใหญ่ในพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวกับพระนางเธอพระองค์เจ้ารำเพยภมราภิรมย์... เสด็จพระราชสมภพเมื่อวันที่ 20 กันยายน พ.ศ. 2396 นับเป็นพระราชโอรสองค์แรกที่ประสูติและเจริญพระชันษาหลังจากที่พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวครองราชย์สมบัติ...

ที่มา : “จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ” สารานุกรมประวัติศาสตร์ไทย เล่ม 2 อักษร ข-จ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน. หน้า 291-298

“๑๒๖๕ ศก (ปี) ฤๅน พระบาทกัมรเดงอัญญาไทยราช ผู้เป็นราชนัดดาของพระบาทกัมรเอองอัญ ศรีรามราช เสด็จนำพลพยุหเสนาทั้งหลายออกมาจากเมืองศรีสัชชนาลัย... เข้าเสวยราชย์... ในเมือง สุโขทัย... พระนามว่า พระบาทกัมรเดงอัญศรีสุริยพงศรามมหาธรรมราชาธิราช...”

(จารึกวัดป่ามะม่วง หรือจารึกหลักที่ ๔ ภาษาเขมร ด้านที่ ๑)

ข้อความข้างต้นกล่าวถึง เวลา ๑๒๖๕ แต่ไม่ได้บอกว่าเป็นศักราชอะไร เมื่อพิจารณาจาก บริบทหรือเหตุการณ์ประกอบ บอกได้ว่าเป็นมหาศักราช ตรงกับ พุทธศักราช ๑๘๕๐ พระเจ้า ญาไทย หรือพระเจ้าลิไทย ผู้เป็นหลานของพ่อขุนรามคำแหงมหาราช ยกทัพออกจากเมืองศรีสัชชนาลัย ปราบศัตรู แล้วขึ้นครองราชย์เมืองสุโขทัย มีพระนามว่า “สมเด็จพระมหาธรรมราชาธิราช”

“... ณ วันอังคารขึ้น ๕ ค่ำเดือนยี่ จุลศักราช ๘๕๒ ปีขาลโทศก ขณะนั้นมีหนังสือเมืองสุพรรณบุรีบอกราชการเข้าไปถึงกรุง พอทัพพระเจ้าหงสาวดี ก็ถึงทุ่งสุมพลีพร้อมกัน สมเด็จพระมหาจักรพรรดิราชาธิราชเจ้าตกพระทัย ตรัสให้เร่งพลนอกเมืองในเมืองขึ้นรักษาหน้าที่เป็นโกลาหล สมเด็จพระเจ้าหงสาวดี ตั้งอยู่สุมพลี ๓ วัน พอทอดพระเนตรดูกำแพงพระนครศรีอยุธยาและปราสาท ราชมณเฑียรแล้วก็เลิกทัพกลับไปกรุงหงสาวดีโดยทางมา...”

ที่มา : พระราชพงศาวดารฉบับพระราชหัตถเลขา

ข้อความข้างต้นกล่าวถึง จุลศักราช 892 เป็นการนับแบบจุลศักราช เมื่อเทียบกับพุทธศักราชโดยนำ 1181+ 892 ได้เท่ากับ พุทธศักราช 2073 อันเป็นปีที่ตามพระราชพงศาวดารฉบับพระราชหัตถเลขา บันทึกไว้ว่า พระเจ้าหงสาวดีตะเบ็งชะเวตี้ทรงยกทัพมายังกรุงศรีอยุธยาด้วยไพร่พล 30,000 คน ช้างศึก 300 ตัว และม้าศึก 2,000 ตัว สมเด็จพระมหาจักรพรรดิภักษัตริย์แห่งกรุงศรีอยุธยาจึง เตรียมรับศึก แต่พระเจ้าตะเบ็งชะเวตี้ทรงตั้งทัพอยู่นอกพระนครเพียง 3 วัน ก็เลิกทัพกลับไป เพราะพระองค์เพียงต้องการหยั่งเชิงกำลังทัพฝ่ายอยุธยา

รายวิชา ประวัติศาสตร์ 1	เรื่อง การศึกษาประวัติศาสตร์และพัฒนาการของแหล่ง อารยธรรมในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
รหัสวิชา ส21102	
ชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1	ชุดที่ 1 การนับเวลาและช่วงเวลาประวัติศาสตร์

คำชี้แจง นักเรียนศึกษาบัตรเนื้อหา และร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับตัวอย่างการใช้เวลา ช่วงเวลา และ
ยุคสมัยที่ปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ไทย และตอบคำถามต่อไปนี้ในรูปแบบฝึก
ปฏิบัติ

1. นักเรียนเปลี่ยน จุลศักราช 1182 เป็นแบบพุทธศักราช

.....

2. นักเรียนเปลี่ยน คริสต์ศักราช 1800 เป็นแบบพุทธศักราช

.....

3. นักเรียนเปลี่ยน รัตนโกสินทร์ศก 112 เป็นแบบพุทธศักราช

.....

4. นักเรียนเปลี่ยน อีจระห์ศักราช 1400 เป็นแบบพุทธศักราช

.....

5. นักเรียนเปลี่ยน มหาศักราช 1214 เป็นแบบพุทธศักราช

.....

รายวิชา ประวัติศาสตร์ 1	เรื่อง การศึกษาประวัติศาสตร์และพัฒนาการของแหล่งอารยธรรมในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
รหัสวิชา ส21102	
ชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1	ชุดที่ 1 การนับเวลาและช่วงเวลาประวัติศาสตร์

คำชี้แจง นักเรียนศึกษาบัตรเนื้อหา และร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับตัวอย่างการใช้เวลา ช่วงเวลา และยุคสมัยที่ปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ไทย และตอบคำถามต่อไปนี้ในรูปแบบฝึกปฏิบัติ

1. นักเรียนเปลี่ยน จุลศักราช 1182 เป็นแบบพุทธศักราช

..... พ.ศ. 2363

2. นักเรียนเปลี่ยน คริสต์ศักราช 1800 เป็นแบบพุทธศักราช

..... พ.ศ. 2343

3. นักเรียนเปลี่ยน รัตนโกสินทร์ศก 112 เป็นแบบพุทธศักราช

..... พ.ศ. 2343

4. นักเรียนเปลี่ยน อีจระห์ศักราช 1400 เป็นแบบพุทธศักราช

..... พ.ศ. 2436

5. นักเรียนเปลี่ยน มหาศักราช 1214 เป็นแบบพุทธศักราช

..... พ.ศ. 1835

รายวิชา ประวัติศาสตร์ 1	เรื่อง การศึกษาประวัติศาสตร์และพัฒนาการของแหล่ง อารยธรรมในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
รหัสวิชา ส21102	
ชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1	ชุดที่ 1 การนับเวลาและช่วงเวลาประวัติศาสตร์

บัตรคำถาม

คำชี้แจง นักเรียนเติมคำหรือข้อความลงในช่องว่างให้ถูกต้องโดยนำไปตอบลงในแบบฝึกปฏิบัติ (จำนวน 10 ข้อ)

1. การนับศักราชแบบมหาศักราชเกิดหลังการนับศักราชแบบพุทธศักราชอยู่จำนวน.....ปี
2. การนับ พ.ศ. 1 นับในปีที่พระพุทธเจ้าเสด็จ.....
- 3.....เป็นการนับศักราชที่เกี่ยวข้องกับโหราศาสตร์
4. การนับศักราชแบบ ร.ศ. ประกาศใช้ในรัชสมัยรัชกาลที่.....แห่งกรุงรัตนโกสินทร์
5. การนับศักราชแบบ.....เป็นวิธีที่พบมากในพงสาวดารของสุโขทัย
6. การนับศักราชแบบ ค.ศ. ในประวัติศาสตร์ไทยมีในสมัยรัชกาลที่.....แห่งกรุงรัตนโกสินทร์
7. ในปี พ.ศ. 2324 เป็นการเริ่มต้นนับศักราชที่ 1 ของศักราช.....
8. ประเทศซาอุดีอาระเบีย เกี่ยวข้องกับการนับศักราชแบบ.....
9. ประเทศอิสราเอลเกี่ยวข้องกับการนับศักราชแบบ.....
10. การนับศักราชของไทยส่วนใหญ่นับแบบอย่างมาจากประเทศ.....

รายวิชา ประวัติศาสตร์ 1	เรื่อง การศึกษาประวัติศาสตร์และพัฒนาการของแหล่ง อารยธรรมในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
รหัสวิชา ส21102	
ชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1	ชุดที่ 1 การนับเวลาและช่วงเวลาประวัติศาสตร์

บัตรคำถาม

คำชี้แจง นักเรียนเติมคำหรือข้อความลงในช่องว่างให้ถูกต้องโดยนำไปตอบลงในแบบฝึกปฏิบัติ (จำนวน 10 ข้อ)

1. การนับศักราชแบบมหาศักราชเกิดหลังการนับศักราชแบบพุทธศักราชอยู่จำนวน 621 ปี

2. การนับ พ.ศ. 1 นับในปีที่พระพุทธเจ้าเสด็จ สู่ปรินิพพาน

3. ม.ศ. เป็นการนับศักราชที่เกี่ยวข้องกับโหราศาสตร์

4. การนับศักราชแบบ ร.ศ. ประกาศใช้ในรัชสมัยรัชกาลที่ 5 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์

5. การนับศักราชแบบ ม.ศ. เป็นวิธีที่พบมากในพงสาวดารของสุโขทัย

6. การนับศักราชแบบ ค.ศ. ในประวัติศาสตร์ไทยมีในสมัยรัชกาลที่ 4 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์

7. ในปี พ.ศ. 2324 เป็นการเริ่มต้นนับศักราชที่ 1 ของศักราช ร.ศ.

8. ประเทศซาอุดีอาระเบีย เกี่ยวข้องกับการนับศักราชแบบ ฮ.ศ.

9. ประเทศอิสราเอลเกี่ยวข้องกับการนับศักราชแบบ ค.ศ.

10. การนับศักราชของไทยส่วนใหญ่นับแบบอย่างมาจากประเทศ อินเดีย

รายวิชา ประวัติศาสตร์ 1	เรื่อง การศึกษาประวัติศาสตร์และพัฒนาการของแหล่ง อารยธรรมในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
รหัสวิชา ส21102	
ชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1	ชุดที่ 1 การนับเวลาและช่วงเวลาประวัติศาสตร์

ศูนย์สำรอง

เกมสลับคำ

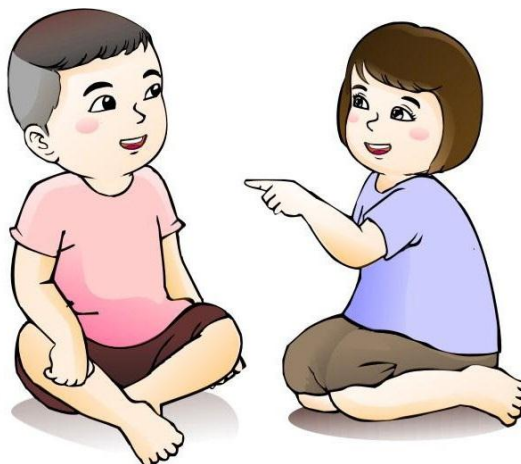
รายวิชา ประวัติศาสตร์ 1	เรื่อง การศึกษาประวัติศาสตร์และพัฒนาการของแหล่ง อารยธรรมในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
รหัสวิชา ส21102	
ชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1	ชุดที่ 1 การนับเวลาและช่วงเวลาประวัติศาสตร์

ให้นักเรียนอ่านบัตรคำสั่งแล้วปฏิบัติตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาบัตรกิจกรรมให้เข้าใจ แล้วลงมือปฏิบัติกิจกรรม โดยบันทึกลงในแบบฝึกปฏิบัติ
2. ตรวจสอบคำตอบจากบัตรเฉลยกิจกรรม

เมื่อปฏิบัติกิจกรรมในศูนย์การเรียนรู้เรียบร้อยแล้ว เก็บบัตรทุกชนิดและอุปกรณ์ทุกอย่างให้เรียบร้อย ก่อนไปปฏิบัติกิจกรรมในศูนย์การเรียนรู้ชุดต่อไป

รายวิชา ประวัติศาสตร์ 1	เรื่อง การศึกษาประวัติศาสตร์และพัฒนาการของแหล่งอารยธรรมในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
รหัสวิชา ส21102	
ชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1	ชุดที่ 1 การนับเวลาและช่วงเวลาประวัติศาสตร์

คำชี้แจง นักเรียนเล่นเกมสลับคำ โดยบันทึกคำตอบลงในแบบฝึกปฏิบัติ (จำนวน 5 ข้อ)

1. คำที่หมายถึง เครื่องมือในการบอกเวลามีหน่วยเป็น วัน เดือน ปี

ปฏิทิน →

2. คำที่หมายถึง วิธีนับวันและเดือนโดยถือดวงอาทิตย์เป็นหลัก

ดิยสุกรี →

3. คำที่หมายถึง วิธีนับวันและเดือนโดยถือเอาดวงจันทร์เป็นหลัก

ดิคนรทจ →

4. คำที่หมายถึง ชื่อบอกรอบเวลา 12 ปี ของไทยมีรูปสัตว์เป็นสัญลักษณ์ประจำปี

ตรกษณปี →

5. คำที่หมายถึง เป็นศักราชที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2432

โกรันนกศัตท →

รายวิชา ประวัติศาสตร์ 1	เรื่อง การศึกษาประวัติศาสตร์และพัฒนาการของแหล่งอารยธรรมในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
รหัสวิชา ส21102	
ชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1	ชุดที่ 1 การนับเวลาและช่วงเวลาประวัติศาสตร์

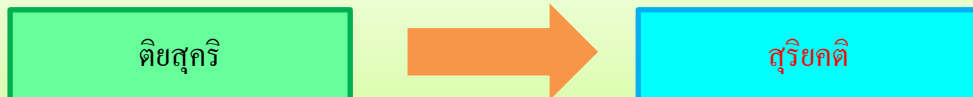

คำชี้แจง นักเรียนเล่นเกมสลับคำ โดยบันทึกคำตอบลงในแบบฝึกปฏิบัติ (จำนวน 5 ข้อ)

1. คำที่หมายถึง เครื่องมือในการบอกเวลามีหน่วยเป็น วัน เดือน ปี

2. คำที่หมายถึง วิธีนับวันและเดือนโดยถือดวงอาทิตย์เป็นหลัก

3. คำที่หมายถึง วิธีนับวันและเดือนโดยถือเอาดวงจันทร์เป็นหลัก

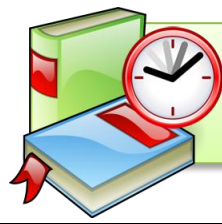

4. คำที่หมายถึง ชื่อรอบเวลา 12 ปี ของไทยมีรูปสัตว์เป็นสัญลักษณ์ประจำปี

5. คำที่หมายถึง เป็นศักราชที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2432

แบบทดสอบหลังเรียน

รายวิชา ประวัติศาสตร์ 1	เรื่อง การศึกษาประวัติศาสตร์และพัฒนาการของแหล่ง
รหัสวิชา ส21102	อารยธรรมในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
ชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1	ชุดที่ 1 การนับเวลาและช่วงเวลาประวัติศาสตร์

คำชี้แจง ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียวโดยทำเครื่องหมายกากบาท (X) ลงในกระดาษคำตอบ

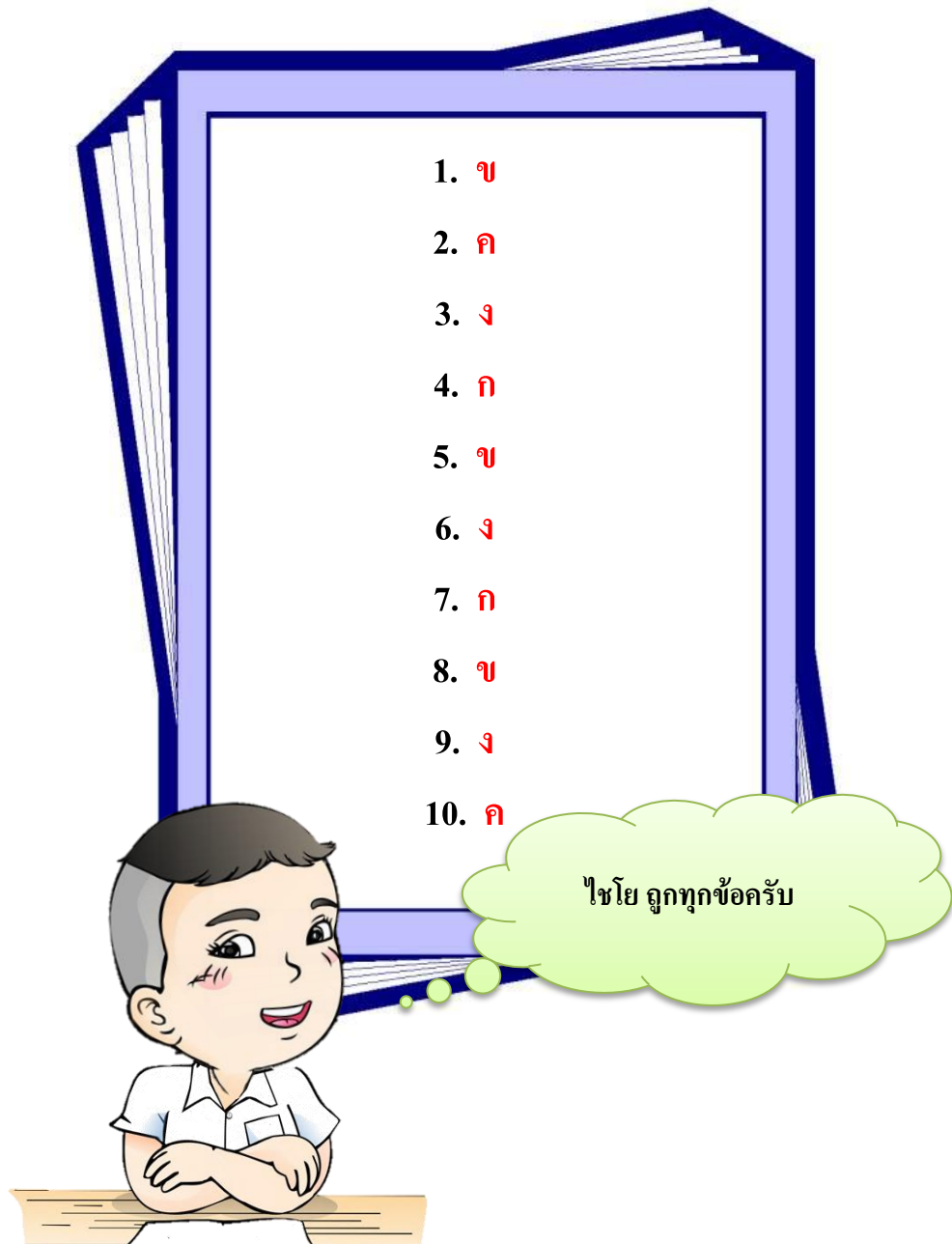
- ข้อใดเป็นการบอกเวลาในประวัติศาสตร์
 - อาณาจักรล้านนาเจริญสูงสุดในสมัยพระเจ้าติโลกราช
 - สมัยธนบุรี ตั้งแต่ พ.ศ. 2310-2325 เป็นสมัยของการฟื้นฟูบ้านเมืองหลังเสียกรุงศรีอยุธยา
 - พ่อขุนรามคำแหงมหาราชประดิษฐ์อักษรไทยเมื่อ พ.ศ. 1826
 - อาณาจักรขอมรุ่งเรืองขึ้นในสมัยพระเจ้าอโศกนารม (พ.ศ.1159-1169)
- ข้อใดมีความสำคัญและเกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตของคนเรา
 - วันและเดือน
 - สถานที่ วัน เดือน
 - เวลาและปี
 - วันและเวลา
- ช่วงเวลา เช่น ศักราช วัน เดือน ปี ชั่วโมง นาที ยุค สมัย มีไว้เพื่อวัตถุประสงค์ในข้อใด
 - เพื่อให้รู้ว่าเหตุการณ์ใดเกิดขึ้นบ้าง
 - เพื่อให้รู้ว่าเหตุการณ์นั้นเกิดขึ้นเมื่อใด
 - เพื่อสามารถเปรียบเทียบช่วงเวลาของการเกิดเหตุการณ์นั้น ๆ
 - เพื่อให้รู้ว่าเหตุการณ์นั้นมีความสำคัญอย่างไร
- ข้อใดไม่ใช่การบอกช่วงเวลาในประวัติศาสตร์
 - ใน พ.ศ. 1999 มีการใช้เงิน “บาท” เป็นเงินตราสำหรับเป็นสื่อกลางใช้แลกเปลี่ยน
 - สุโขทัยตกเป็นเมืองขึ้นของอยุธยาซึ่งตรงกับสมัยพระอินราชา (พ.ศ. 1952-1967)
 - อาณาจักรโคตรบูรณ (พุทธศตวรรษที่ 12 – 16) มีศูนย์กลางอยู่ที่นครพนม
 - ในช่วง พ.ศ.1835-1840 สุโขทัยส่งคณะทูตพร้อมเครื่องบรรณาการไปจีน

5. ข้อใดไม่ใช่ความสำคัญของเวลาและช่วงเวลา
 - ก. บอกให้รู้ว่าเหตุการณ์ต่าง ๆ เกิดขึ้นหรือสิ้นสุดในเวลาใด ช่วงเวลาใด
 - ข. บอกให้รู้ว่าเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในเวลานั้นเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง
 - ค. บอกให้รู้ว่าเหตุการณ์ต่าง ๆ เกิดขึ้นมานานเท่าใดแล้วเมื่อนับถึงปัจจุบัน
 - ง. บอกให้รู้ว่าเหตุการณ์ต่าง ๆ เหตุการณ์ใดเกิดขึ้นก่อน-หลังเมื่อเปรียบเทียบกับเหตุการณ์อื่น ๆ
6. การนับเวลาแบบจันทรคติมีลักษณะตามข้อใด
 - ก. วันทางจันทรคติในเดือนหนึ่งๆ มี 31 วัน
 - ข. จันทรคตินับวันและเดือนโดยถือตำแหน่งดวงอาทิตย์เป็นหลัก
 - ค. เดือนทางจันทรคติมี 12 เดือน คือ เดือนมกราคมเรื่อยไปถึงเดือนธันวาคม
 - ง. วันทางจันทรคตินับเป็นวันขึ้นก็ค่ำหรือวันแรมก็ค่ำ
7. ข้อใดไม่ใช่การนับเวลาแบบสุริยคติ
 - ก. สุริยคตินับวันและเดือนโดยถือตำแหน่งดวงจันทร์เป็นหลัก
 - ข. เวลา 1 ปี ทางสุริยคติมี 365 วัน และทุก 4 ปี มี 366 วัน
 - ค. วันทางสุริยคตินับเป็นวันที่ 1, 2, 3,... เรื่อยไปในเดือนหนึ่ง ๆ มีวันไม่เกิน 31 วัน
 - ง. เดือนทางสุริยคติมี 12 เดือน คือ เดือนมกราคม เดือนกุมภาพันธ์ เรื่อยไปถึงเดือนธันวาคม
8. ประเทศไทยใช้การนับเวลาแบบจันทรคติตั้งแต่สมัยใด
 - ก. สมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว
 - ข. สมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช
 - ค. สมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
 - ง. สมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว
9. เวลาและช่วงเวลาทางประวัติศาสตร์มิได้หมายถึงเฉพาะเวลาและช่วงเวลาที่เห็นหรือแปลออกมาเป็นตัวเลข แต่ยังมีหมายรวมถึงสิ่งใด
 - ก. สภาพภูมิศาสตร์
 - ข. ปัจจัยแวดล้อมต่างๆ ของสังคมนั้นในขณะนั้น
<ค. สิ่งที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของมนุษย์ในสังคมนั้น ณ เวลาใดเวลาหนึ่ง
 - ง. ระบอบการปกครอง
10. การเทียบศักราชมีประโยชน์ต่อการศึกษาประวัติศาสตร์อย่างไร
 - ก. กระตุ้นให้คนหันมาสนใจประวัติศาสตร์
 - ข. เน้นให้ตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษาประวัติศาสตร์
 - ค. เรียนรู้ประวัติศาสตร์ได้อย่างมีความหมายและเข้าใจมากขึ้น
 - ง. สร้างจิตสำนึกให้มีการอนุรักษ์หลักฐานทางประวัติศาสตร์

รายวิชา ประวัติศาสตร์ 1	เรื่อง การศึกษาประวัติศาสตร์และพัฒนาการของแหล่ง อารยธรรมในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
รหัสวิชา ส21102	
ชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1	ชุดที่ 1 การนับเวลาและช่วงเวลาประวัติศาสตร์

บรรณานุกรม

เคน จันทรวงษ์. หนังสือคู่มือ – เตรียมสอบ สารประวัติศาสตร์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่

1. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ภูมิบัณฑิต.

จตุพร ศิลาเดช. (2557). เก็งข้อสอบสังคมศึกษา ม. 1. กรุงเทพฯ : แม็คเอดดูเคชั่น.

ณรงค์ พ่วงพิศ และ วุฒิชัย มูลศิลป์. หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน ประวัติศาสตร์ 1 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์.

ธีระ นุชเปี่ยม. (2556). หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน ประวัติศาสตร์ 1 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : แม็คเอดดูเคชั่น.

นิคม สุขมงคล. คู่มือเตรียมสอบ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ม.1. กรุงเทพฯ : ไฮเอ็ดพับลิชชิ่ง จำกัด.

ไพฑูรย์ มีกุล และคณะ. หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน ประวัติศาสตร์ 1 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช.

วงเดือน นาราวัจ. หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน ประวัติศาสตร์ 1 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์พัฒนาคุณภาพวิชาการ(พว.).

ศิริพร กรอบทอง และ สักกะ จราวิวัฒน์. (2553). หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน ประวัติศาสตร์ 1 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เอมพันธ์.

สุพรรณิ ชะโลธร. (2553). หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน ประวัติศาสตร์ 1 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ประสานมิตร.

แหล่งที่มาของภาพ

<http://www.manager.co.th/asp-bin/Image.aspx?ID=1437887>

<http://www.thaixstitch.com/pinn/pinnex/CX-EV-CR88.jpg>

<https://baugchamp.files.wordpress.com/2013/08/001.jpg>

https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/0/04/Hindu_calendar_1871-72.jpg